

HRVATSKI CRVENI KRIŽ

SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI
ODJEL ZA PROGRAME ZDRAVSTVENE ZAŠTITTE

Epidemija uzrokovana novim koronavirusom

Prije pojave novog koronavirusa (eng. Novel Coronavirus, 2019-nCoV) u Kini krajem 2019. godine, koji pripada skupini koronavirusa (Cornoaviridae), bilo je poznato još nekoliko sojeva koronavirusa koji su zarazni za čovjeka, ali i neki drugi zarazni za životinje. Premda su dvije dosadašnje epidemije bile povezane sa zarazom koronavirusa kod ljudi, kao što su SARS-CoV (eng. Severe Acute Respiratoy Syndrom Coronavirus) u Kini 2002. godine i MERS-CoV (eng. Middle East Respiratory Syndrom Coronavirus) u Saudijskoj Arabiji 2012. godine, te razvojem akutnog respiratornog sindroma, sličan oblik zaraze ljudi ovim novim koronavirusom, dosad nije bio poznat.

Prve oboljele osobe koje su imale znakove povišene tjelesne temperature i otežanog disanja uočene su početkom prosinca 2019. godine u Kini. Svjetska zdravstvena organizacija objavila je krajem prosinca 2019. godine pronalaženje većeg broja osoba oboljelih od upale pluća uzrokovane novim koronavirusom u gradu Wuhan, provincija Hubei u Kini. Do kraja siječnja 2020. godine potvrđen je veliki broj oboljelih zaraženih novim koronavirusom, od čega najviše u Kini, a zatim i u drugima zemljama svijeta (Japan, Južna Koreja, Sjedinjene Američke Države, Tajland) kod osoba koje su doputovale iz grada Wuhan.

Broj oboljelih kao i udio oboljelih osoba s teškom kliničkom slikom te broj umrlih osoba, mijenja se iz dana u dan, kao i broj zemalja u koje se širi novi koronavirus (dostupni podaci na www.hzjz.hr). Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je 30. siječnja 2020. godine globalno javnozdravstveno hitno stanje od međunarodnog značaja zbog izbijanja novog koronavirusa.

Put prijenosa i širenja novog koronavirusa

Humana transmisija, odnosno prijenos novog koronavirusa s osobe na osobu je potvrđena, što znači da prisutnost novog koronavirusa kod životinja (izvorno vjerojatno šišmiš), nije više neophodno za širenje bolesti, iako točan put prijenosa s osobe na osobu nije još utvrđen. Premda su podaci o novom koronavirusu nepotpuni, vjerojatno se prenosi u izravnom kontaktu sa zaraženom osobom preko tjelesnih tekućina (slina) i u bliskom kontaktu putem zraka udisanjem kapljica (kihanje, kašalj), moguće i probavnim traktom. Nije posve jasno je li prijenos novog koronavirusa moguć i putem drugih tjelesnih tekućina ili izlučevina (krv, mokraća).

Razdoblje inkubacije (od izlaganja zarazi do pojave prvih simptoma bolesti), pretpostavlja se traje od 2 do 14 dana. Otvoreno je pitanje može li se druga osoba zaraziti u vrijeme dok zaražena osoba još nema jasne simptome ili znakove bolesti. Kod osoba zaraženih novim koronavirusom javlja se bol u mišićima, osjećaj umora, povišena tjelesna temperatura i kašalj. U težim oblicima bolesti može se razviti upala pluća s otežanim disanjem i nedostatkom zraka.

Općenito se smatra kako djeca, osobe starije dobi iznad 65 godina i kronični bolesnici imaju veći rizik od razvoja težih oblika zaraznih bolesti, no kod zaraze novim koronavirusom nije sasvim poznato koje skupine osoba mogu imati teži ishod bolesti. Predviđeno liječenje je simptomatskom terapijom (snižavanje tjelesne temperature,

ublažavanje kašlja, nadoknada tekućine). Laboratorijski testovi za potvrđivanje novog koronavirusa kod zaraženih osoba postoje, a cjepiva za sada još nema.

Mjere prevencije i smanjivanja rizika od širenja novog koronavirusa

Prevencija širenja novog koronavirusa je slična prevenciji većine zaraznih bolesti (primjerice gripa) koje se prenose u kontaktu kapljičnim putem, a prema uputama i preporukama za smanjivanje rizika od širenja zaraze novim koronavirusom, što podrazumijeva:

- izbjegavanje bliskog kontakta s osobama koje imaju povišenu temperaturu, groznicu i kašalj, odnosno akutnu zaraznu bolest dišnog sustava;
 - izbjegavanje nezaštićenog spolnog odnosa s osobama čije zdravstveno stanje nije poznato;
 - izbjegavanje bliskog kontakta (na tržnicama) s domaćim i divljim (živim ili uginulim) životinjama i njihovim izlučevinama; kućni ljubimci (psi, mačke) nemaju veći rizik zaraze nego ljudi;
 - izbjegavanje dijeljenja pribora za injektiranje lijekova (ili ilegalnih opojnih sredstava) s drugim osobama;
-
- redovito (često) pranje ruku (toplom) tekućom vodom i (tekućim) sapunom u trajanju od 20 sekundi ili sredstvom za dezinfekciju ruku;
 - kod kihanja i kašljanja pokrivanje usta i nosa papirnatom maramicom koja se nakon korištenja baca u otpad, nakon čega se peru ruke;
 - pravilno korištenje jednokratne zaštitne kirurške maske zbog sprečavanja širenja zaraze s oboljele prema drugim osobama u blizini;
 - kod socijalnog kontakta s oboljelom osobom dovoljna je jednokratna zaštitna kirurška maska i održavanje udaljenosti od najmanje jedan metar;
 - kod njege oboljelih pravilno korištenje jednokratne zaštitne kirurške maske (prekrivaju se nos i usta), zaštitne naočale i jednokratne rukavice, uz redovito pranje ili dezinfekciju ruku, posebno nakon završetka njege; važno je izbjegavanje dodira sluznice očiju, nosa i usta;
-
- pridržavanje osnovnih načela higijene u kontaktu sa životinjama;
 - konzumiranje pravilno termički obrađenih namirnica, temeljito pranje voća i povrća zdravstveno ispravnom vodom za pranje i piće (bez leda);
 - redovito održavanje higijene prostora;
-
- javljanje i odlazak liječniku u slučaju povišene temperature, kašlja, otežanog disanja;
 - ostanak zaposlenika kod kuće za dobrobit i očuvanje vlastitog i tuđeg zdravlja;
 - za vrijeme putovanja pridržavanje općih pravila o higijeni ruku i hrane.

Preporuke Međunarodne federacije društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca

Prema preporuci Međunarodne federacije društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, Nacionalna društva Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (NDCK/CP) svojom pomoćnom ulogom državnim i javnim vlastima, mogu biti od velikog značaja uključivanjem u plan pripreme i odgovora za suzbijanje javnozdravstvenog hitnog stanja u suradnji sa zdravstvenim institucijama (ministarstvo zdravstva, bolnice, lječilišta) u svojim zemljama na slijedeći način:

1. Izrada plana pripreme i odgovora na državnoj razini (zdravstvena intervencija i prevencija);

2. Uključivanje NDCK/CP u lokalnu zajednicu zbog smanjivanja rizika od širenja zarazne bolesti (informiranje i komunikacija);
3. Primjena higijensko - sanitarnih mjera, a posebno mjera osobne zaštite i pravilnog ponašanja (podjela zaštitnih maski i rukavica, pranje ruku);
4. Pomoć zdravstvenom sustavu u pronalaženju oboljelih i smještaj u bolnice/ karantene i psihosocijalna prva pomoć;
5. Suradnja sa susjednim zemljama i NDCK/CP.

Edukativno - promidžbeni materijali

1. Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske

Letak - Coronavirus

<https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages//2020%20CORONAVIRUS//CORONAVIRUS.png>

Video - Kako umanjiti rizik od zaraznih bolesti – Coronavirus

<https://drive.google.com/file/d/1lbfbhr1iDhqW4PpWQdQRGLTMPvxyZjuy/view>

2. Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Letak - Preporuke za putnike u Kinu

https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages//2020%20CORONAVIRUS//Preporuke-za-putnike-2019_letak.pdf

<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/01/Recommendations-for-travellers.pdf>

Izvor: Međunarodna federacija društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (IFRC) - prema uputama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

Dodatne obavijesti i upute

<https://www.hzjz.hr/međunarodna-istrazivanja/koronavirus-najnoviji-podatci>

<https://zdravlje.gov.hr/corona-virus-i-mjere-prevencije/4952>

Zagreb, 10. veljače 2020. godine